

Sygn. akt II Ca 312/13

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anatol Gul

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SR Maciej Ejsmont (del.)

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 2013r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku **J. C.**

przy udziale (...) **S.A. w K. Oddziału w W.**

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 28 lutego 2013 r., sygn. akt I Ns 1636/12

p o s t a n a w i a:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Kłodzku do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ca 312/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem oddalono wniosek o ustanowienie służebności przesyłu oraz orzeczono o kosztach postępowania, opierając rozstrzygnięcie o następujące ustalenia i oceny:

-przez nieruchomości wnioskodawcy przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia / L - 916 - słupy nr 18 i 19 – wybudowana w 1970 r. oraz L - 930- słupy 19 i 20 – wybudowana na początku lat 80 – tych ub. wieku /; uczestnik postępowania kupił odcinki linii napowietrznych SN L – 930 w dniu 3 lutego 2006 r. od poprzedniego właściciela, który wybudował je w 1991 r.; z kolei wnioskodawca zakupił działkę w 2010 r. - mimo widocznej linii energetycznej - na cele związane z hodowlą koni.

W ocenie sądu wniosek podlegał oddaleniu wobec zasiedzenia przez uczestnika jako następcę prawnego swoich poprzedników służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu . Wprawdzie istotnie wniosek właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu przerywa bieg terminu zasiedzenia tej służebności, to jednak w dacie złożenia wniosku, a nawet już w dacie nabycia nieruchomości przez wnioskodawcę / rok 2010 /, upłynął już

termin zasiedzenia służebności linii i urządzeń przesyłowych, ponieważ dla wybudowanych w latach 70 -tych ub. wieku, a więc najdalej w roku 1979 , urządzeń, termin ten – przyjmując złą wiarę posiadacza – upłynął po 30 latach, czyli w roku 2009 , natomiast wybudowane w roku 1991 odcinki zostały nabyte przez uczestnika w roku 2006 .

W apelacji wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1. art. 305 (1) kc przez jego niezastosowanie i uznanie, że wniosek podlegał oddaleniu; 2. art. 292 kc w zw. z art.172 kc przez jego błędne zastosowanie i uznanie, że uczestnik nabył przez zasiedzenie służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu; 3. art. 7 kc przez przyjęcie dobrej wiary uczestnika postępowania; 4. art. 233 kpc przez błędne i sprzeczne ustalenia o wybudowaniu linii elektroenergetycznej L -930 w 1991 r., gdy z zeznań wnioskodawcy wynikało, że została ona wybudowana w latach 70 -tych ub. wieku; 5. art. 328 § 2 kpc przez brak wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla sprawy oraz podstawy prawnej orzeczenia.

Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Apelacja podlega uwzględnieniu, chociaż częściowo z innych przyczyn niż w niej podniesiono, a to wobec nie rozpoznania istoty sprawy.

Sąd Okręgowy nie podziela bowiem - **na podstawie dotychczasowego materiału dowodowego** - stanowiska sądu pierwszej instancji o nabyciu przez uczestnika postępowania służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez zasiedzenie, kierując się w tym zakresie następującymi przesłankami: - służebność przesyłu może być nabyta przez przedsiębiorcę przesyłowego w drodze zasiedzenia, zgodnie bowiem z art. 352 § 1 kc, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności; warunkiem zasiedzenia służebności przesyłu jest korzystanie przez przedsiębiorcę przesyłowego z trwałego i widocznego urządzenia; nie ma zatem przeszkód do uznania przedsiębiorcy, który korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, a nie ma tytułu prawnego do władania tą nieruchomością, za posiadacza takiej służebności; co istotne Sąd Najwyższy dopuszczał taką możliwość jeszcze przed nowelizacją kodeksu cywilnego, dokonaną ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła do polskiego systemu prawnego służebność przesyłu / np . postanowienie SN z dnia 4 października 2006 r., II CSK11/06 czy wyrok SN z dnia 31 maja 2006 r. IV CSK 149/05 /, uchwała z dnia 22 maja 2013 r. III CZP 18/13, **przy czym z reguły przedsiębiorca - posiadacz służebności przesyłu - jest uznawany za posiadacza służebności w złej wierze** / uchwała SN z dnia 17 czerwca 2005 r. , III CZP 29/05, wyrok SN z dnia 29 stycznia 2008 r., IV CSK 410/07/; wprawdzie w orzecznictwie prezentowany jest także pogląd, że państwowe osoby prawne, które w okresie przed dniem 31 stycznia 1989 r. , w wyniku realizacji inwestycji przesyłowych, przebiegających przez nieruchomości nie należące do przedsiębiorstwa przesyłowego, co do których wydane były **decyzje administracyjne** o przebiegu linii przesyłowej i **pozwolenia budowlane** , objęły w dobrej wierze posiadanie służebności, jako korzystanie z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści tej służebności, przy czym podstawowe znaczenie w tej mierze przypisuje się decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, jednak uczestnik postępowania nie przedstawił takiej decyzji ani też żadnych innych dokumentów wydanych w oparciu o podstawy ustawowe dające prawo do zajęcia nieruchomości na cele publiczne, na podstawie których możliwe byłoby przyjęcie dobrej wiary poprzednika prawnego uczestnika w objęciu nieruchomości w posiadanie w zakresie służebności; ponadto w uchwale z dnia 7 października 2008 r. III CZP 89/08 wskazano, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu / art. 305(1) – 305(4) kc / dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu w ruchu przedsiębiorstwa; trzeba także podkreślić, że skoro powołana wyżej ustawa nie zawiera przepisów przejściowych ,m. in w zakresie zasiedzenia służebności przesyłu, to należy przyjąć, że jeżeli termin prowadzący do zasiedzenia służebności upłynął przed dniem 3 sierpnia 2008 r. / czyli przed wejściem w życie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. /, to sąd stwierdzi nabycie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, jeżeli zaś po tej dacie - sąd stwierdzi zasiedzenie służebności przesyłu; - trzeba

podkreślić, że bez względu na obowiązującą do dnia 1 lutego 1989 r. zasadę jednolitej własności państwowej, obecne orzecznictwo Sądu Najwyższego dopuszcza możliwość zaliczenia na podstawie przepisu art. 176 § 1 kc przez osobę prawną, która przed dniem 1 lutego 1989 r. miała status państwowej osoby prawnej, do okresu posiadania po tej dacie również posiadanie Skarbu Państwa przed dniem 1 lutego 1989 r., jeżeli w tym czasie nastąpiło przeniesienie posiadania, które rozciąga się na rzecz wraz z jej częściami składowymi, w tym także prawami; / post. SN z dnia 9 lutego 2012 r. III CZP 93/11, post. SN z dnia 25 stycznia 2006 r. I CSK 11/05, post. z dnia 10 kwietnia 2008 r. IV CSK 21/08 /; w okresie gdy przedmiotowe linie elektroenergetyczne stanowiły zatem własność Skarbu Państwa, korzystanie przez poprzedników prawnych uczestnika postępowania z nieruchomości wnioskodawcy / jego poprzedników / w sposób odpowiadający służebności przesyłu, stanowiło posiadanie odbywające się na rzecz Skarbu Państwa, ale działającego, co istotne, w ramach **dominium**, a nie **imperium**, a zatem bieg terminu zasiedzenia na rzecz Skarbu Państwa nie ulegał zawieszeniu z powodu siły wyższej; stąd też nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu mogło nastąpić na rzecz Skarbu Państwa, a skoro taka sytuacja w niniejszej sprawie nie miała miejsca, to każdy kolejny posiadacz mógł doliczyć do swojego posiadania / art. 176 § 1 kc w zw. z art. 292 kc / okres posiadania przez Skarb Państwa / postanowienie SN z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/08 /; służebności przesyłu / uchwała SN z dnia 22 października 2009 r. III CZP 70/09, postanowienie SN z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/08 /;

-dlatego też jeśli istotnie uczestnik zasiedział służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, to nie jest możliwe ustanowienie tej służebności, ponieważ ona już istnieje; zasiedzenie jest pierwotnym sposobem nabycia własności, a w takiej sytuacji nabycie własności rzeczy przez posiadacza kosztem właściciela jest w razie ziszczenia się przesłanek zasiedzenia usprawiedliwione ochroną porządku publicznego, co prowadzi do uznania przepisów o zasiedzeniu, mimo że nie przewidują one dla właściciela rekompensaty utraconej własności, za zgodne z art. 31 ust. 3 Konstytucji / tak wyrok SN z dnia 12 stycznia 2012 r. II CSK 258/11 /; uwagi te prowadzą zatem do wniosku, że osobie, której nieruchomość została obciążona taką służebnością wskutek jej zasiedzenia, nie przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za ustanowienie służebności ani też wynagrodzenie odnośnie tej służebności za okres od chwili zasiedzenia; -jednak służebność o określonej treści zostaje nabyta z mocy prawa po upływie wyznaczonego stosownym przepisem okresu korzystania z tego prawa, a zatem niezbędnym jest ustalenie **daty początkowej tego okresu dla każdej z linii**, co nie zostało uczynione; w świetle brzmienia przepisu art. 172 kc nie jest bowiem wystarczające stwierdzenie, że wymagany okres – jakkolwiek go liczyć – już upłynął, do czego sprowadza się konkluzja sądu pierwszej instancji; skoro nabycie służebności przez zasiedzenie następuje z końcem dnia, który swoją datą odpowiada terminowi nabycia posiadania

/ art. 112 kc w zw. z art. 172 kc /, przede wszystkim ustalony musi być **ten dzień**, od którego należy liczyć bieg terminu, zasiedzenia, a zatem dzień korzystania z prawa, którego treść stanowi służebność o oznaczonym zakresie; ponadto należy przypomnieć, że stwierdzenie zasiedzenia następuje na rzecz osoby będącej **posiadaczem w chwili upływu terminu zasiedzenia**, dlatego niezbędnym jest ustalenie dnia, w którym doszło do nabycia zasiedzenia służebności celem oceny, czy uczestnik może ewentualnie korzystać z doliczenia okresu posiadania w rozumieniu przepisu art. 176 kc, co w niniejszej sprawie w szczególności odnosi się do linii L- 930, czy też miało miejsce skuteczne przeniesienie na uczestnika uzyskanego wcześniej w drodze zasiedzenia przez jednego z poprzedników prawnych, ograniczonego prawa rzeczowego o treści odpowiadającej służebności przesyłu / art. 245(1) kc;

- tymczasem przy tak ogólnikowych ustaleniach sądu pierwszej instancji nie jest możliwe określenie daty upływu terminu zasiedzenia oraz na czyją rzecz bieg terminu zasiedzenia uległ ewentualnemu zakończeniu; - odnośnie linii L -916, która według twierdzeń uczestnika została wybudowana w 1971 r., wersja ta znajduje potwierdzenie m.in. w wydruku z ewidencji środków trwałych / k. 47 /, wskazującym, że została ona wpisana do tej ewidencji w dniu 29 grudnia 1976 r.; - z kolei taki sam wydruk / k.48 / odnośnie linii L -930 wskazuje datę 12 grudnia 1992 r., co znajduje potwierdzenie także w treści umowy sprzedaży tej linii z dnia 3 lutego 2006 r., na podstawie której nabył ją uczestnik postępowania, przy czym wyjaśnienia wymaga kwestia daty powstania tej linii oraz jej dalszych losów, co może mieć znaczenie dla zgłoszonego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu; -zgromadzone dokumenty nie pozwalają bowiem na ustalenie, kto i kiedy rozpoczął korzystanie z trwałego, widocznego urządzenia i w jakim

zakresie, a tym samym, kto i kiedy ewentualnie zasiadział służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a także czy uczestnik postępowania jest z tego tytułu uprawnionym - w imieniu własnym, czy też jako następca Skarbu Państwa lub poprzednich posiadaczy linii L – 930.

Z tych przyczyn należało uznać, że nie została rozpoznana istota sprawy, co prowadziło do uchylecia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania / art. 386 § 4 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc /.

W toku tego postępowania sąd będzie miał na względzie powyższe uwagi odnośnie spełnienia ustawowych przesłanek zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu przez uczestnika postępowania czy też jego poprzednika, dlatego też pod tym kątem uzupełni postępowanie dowodowe , szczególnie odnośnie linii L -930, na podstawie dowodów przedstawionych przez uczestników albo też dopuszczonych z urzędu

/ w razie takiej potrzeby /, po czym materiał ten należy rozważyć, a następnie orzeknie o zgłoszonym wniosku.